ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОСТІР

Збірник наукових праць

№ 154, 2020

Видавничий дім
«Гельветика»
2020

УДК 336
ББК 65.01
Е 45

Головний редактор:
Орловська Юлія Валеріївна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».

Члени редакційної колегії:
Булатова Олена Валеріївна – доктор економічних наук, професор, перший проректор Маріупольського державного університету.
Дубницький Володимир Іванович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри підприємництва, організації виробництва та теоретичної і прикладної економіки Українського державного хіміко-технологічного університету.
Дугінець Ганна Володимирівна – доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри світової економіки Київського національного торговельно-економічного університету.
Каховська Олена Володимирівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та підприємництва ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».
Фісуненко Павло Анатолійович – кандидат економічних наук, доцент, декан економічного факультету, доцент кафедри обліку, економіки та управління персоналом підприємства ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».
Чала Вероніка Сергіївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».
Черчата Анжела Олексіївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, управління проектами і логістики ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».
Maija Šenfelde – PhD in Economics, Professor of Macroeconomics, Director of the Institute of National and Regional Economy at Riga Technical University (Latvia).

Друкується відповідно рішення Вченої ради
Придніпровської державної академії будівництва та архітектури
(Протокол № 7 від 26.02.2020 р.)

Свідоцтво про Державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації серія КВ № 12699-1583 Р,
видане Міністерством юстицій України 17.05.2007 р.

Науковий збірник «Економічний простір» включено до спеціалізованого
Переліку ВАК України з економіки (Наказ МОН України № 1081 від 29.09.2014 р.)

Збірник включений до міжнародних наукометричних баз даних
Index Copernicus та Google Scholar

Е 45 Економічний простір: Збірник наукових праць. – № 154. – Дніпро: ПДАБА, 2020. – 250 с.

У збірнику розглядаються сучасні проблеми просторових економічних систем, сталого екологозбережуючого розвитку економіки, інноваційних процесів макро і мікрорівня, кластерних форм організації бізнесу, ресурсозбереження, фінансових та інвестиційних аспектів економічного зростання, ефективності регуляційних дій органів державного управління та місцевого самоврядування. Окремої уваги в збірнику набувають питання підвищення якості освітянських функцій вищих навчальних закладів, ролі освіти в постіндустріальному суспільстві. Рекомендовано для студентів, аспірантів, науковців, викладачів, представників органів державного управління та місцевого самоврядування.

ISSN 2224-6282 (print)
ISSN 2224-6290 (online)

© Оформлення «Видавничий дім «Гельветика», 2020

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Шатненко К. О.
НОВА ІНДУСТРІАЛІЗАЦІЯ ЯК УМОВА
СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ..... **11**

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Бестужева С. В., Козуб В. О.
ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ
ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА: МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ..... **16**

Гаєвська Л. М., Райчева А. О.
АНАЛІЗ ДЕЯКИХ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ
ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОЇ КОРПОРАЦІЇ THE COCA-COLA COMPANY
В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «КОКА-КОЛА УКРАЇНА ЛІМІТЕД»)..... **21**

Goncharenko Nataliia, Gamarli Ramig
MECHANISMS OF STATE SUPPORT FOR INNOVATION IN THE PRC
IN THE CONTEXT OF ITS INNOVATIVE DEVELOPMENT..... **26**

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Безугла Л. С.
МАРКЕТИНГОВИЙ АНАЛІЗ ПЛОДООВОЧЕВОГО РИНКУ
В КОНТЕКСТІ ВИРОБНИЦТВА БІОЛОГІЧНО ЦІННИХ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ..... **31**

Булик О. Б.
ОСОБЛИВОСТІ МАРКУВАННЯ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ..... **36**

Калініченко З. Д.
ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ПОСИЛЕННЯ
ЛІДЕРСЬКИХ ПОЗИЦІЙ КРАЇНИ У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ УКРАЇНИ..... **41**

Мороз О. С.
РОЗВИТОК ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ
В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ 2020 РОКУ..... **46**

Стеблюк Н. Ф.
ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ МАРКЕТИНГОВОГО УПРАВЛІННЯ
В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ..... **51**

Халіна В. Ю., Буцький В. О., Крицька К. С.
ПУБЛІЧНІ ЕКОЗАКУПІВЛІ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ
ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ..... **56**

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Балацька Н. Ю.
МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМУ РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВА РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ..... **61**

Бєляєв С. В., Бєляєва Н. С.
ПІДХОДИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ЕНЕРГОАУДИТУ БУДІВЕЛЬ
ЯК СКЛАДНИКА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОГО ПРОЄКТУ..... **68**

Бородіна О. М., Уваровський Р. Д.
ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ДІЯЛЬНІСТЬ
СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА..... **75**

Братко О. С., Блажей І. О., Пеляк Г. П.
СУЧАСНІ ТРЕНДИ УКРАЇНСЬКОГО БРЕНДИНГУ..... **79**

Величко В. А.
РОЗРОБЛЕННЯ ЗАХОДІВ ЗРОСТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВЗАЄМОДІЇ
ЗІ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ..... **84**

Волинець І. Г., Скорук О. В.
УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ
ВИРОБНИЧИХ СТРАТЕГІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА..... **88**

Герасимова В. О., Рєзанов Е. О.
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА:
СУТНІСТЬ ТА ФАКТОРИ ВПЛИВУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ..... **93**

Гудзь О. І., Панченко А. В.
ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА
ЗА МАТЕРІАЛАМИ СИСТЕМИ PROZORRO
(НА ПРИКЛАДІ ТОВ «АКВАПОЛІМЕР ІНЖИНІРИНГ»)..... **98**

Дончак Л. Г., Добіжа В. В., Шкварук Д. Г.
МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
НА ТОРГОВЕЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ..... **104**

Завідна Л. Д.
ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ
ПІДПРИЄМСТВА ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА..... **109**

Остапенко Я. О., Морозовський П. А.
ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ДОХОДУ ПІДПРИЄМСТВА:
ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ..... **115**

Сова О. Ю., Лукашенко В. В.
УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОЄКТНОЇ КОМАНДИ..... **120**

Ткаченко В. В.
ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ОЦІНКИ ЗЕМЛІ
ЯК НЕВІД'ЄМНИЙ СКЛАДНИК ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ..... **125**

Устіловська А. С.
УПРАВЛІННЯ ПОВЕДІНКОЮ ПЕРСОНАЛУ В СИСТЕМАХ
МАСОВОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ ШЛЯХОМ
ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛ-ТЕХНОЛОГІЙ..... **130**

Хромушина Л. А.
АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ПРОЦЕСІ МЕНЕДЖМЕНТУ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА..... **137**

Юдіна О. І.
ОЦІНКА СТУПЕНЯ СТІЙКОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ПІДПРИЄМСТВА
ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА НА ОСНОВІ ІНДИКАТОРІВ
ДИНАМІЧНОГО РОЗВИТКУ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА..... **141**

УДК 338.314
DOI: https://doi.org/10.32782/2224-6282/154-21

Остапенко Я. О.
кандидат економічних наук, доцент,
Університет державної фіскальної служби України
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-9386-2237

Морозовський П. А.
магістрант,
Університет державної фіскальної служби України
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-0874-9935

Ostapenko Yana, Morozovsky Pavlo
University of State Fiscal Service of Ukraine

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ДОХОДУ ПІДПРИЄМСТВА: ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

Статтю присвячено визначенню та узагальненню чинників впливу на формування доходу підприємства. Доведено важливість їх урахування з позиції обліку та аналізу. Висвітлено врахування чинників впливу під час ведення бухгалтерського обліку. Використовуючи економіко-статистичні методи, аналіз доходів проведено за матеріалами ПАТ «Теремно Хліб». Розрахунки і побудову моделі здійснено за допомогою програмного продукту RStudio. За допомогою економіко-статистичного аналізу проведено аналіз фінансових результатів діяльності ПАТ «Теремно Хліб». За результатами проведеного аналізу з використанням програми RStudio визначено тісноту впливу обсягу реалізованої продукції, собівартості продукції, витрат на збут та матеріальних витрат на підприємстві. Запропоновано шляхи поліпшення фінансових показників діяльності та збільшення доходу підприємства. За результатами трендового аналізу визначено тенденцію та спрогнозовано обсяги отриманого доходу на найближчі періоди. На прикладі ПАТ «Теремно Хліб» продемонстровано практичну корисність визначення, врахування впливу чинників на дохід підприємства з позиції обліку та аналізу.

Ключові слова: *чинники впливу на дохід, дохід, витрати, аналіз доходу, прогнозування доходу.*

FACTORS INFLUENCE ON ENTERPRISE INCOME FORMATION: ACCOUNTING-ANALYTICAL ASPECT

The article is devoted to identifying and generalizing the factors influencing the formation of the enterprise income and proving the importance of taking them into account and analysis. The efficiency of the enterprise in market conditions is determined by the amount of income received. The level and amount of income are shaped by certain factors. Therefore, the relevance of research into the formation of income and identify the impact of various factors on it is the key in making optimal management decisions to improve the efficiency of the enterprise. The main factors of a manufacturing enterprise include: quantity of produced and sold products, assortment of production, quality of production, cost, level of selling prices, as well as technical and economic factors: cost of raw materials, semi-finished products, fuel and energy, wages. The accounting policies of the enterprise and inflationary processes, as well as taxation, are considered as factors of influence. The purpose of the article is to identify and summarize the factors that affect the income of the enterprise, justify their impact from the point of view of accounting and analysis, conduct economic and statistical analysis and forecast income to make optimal management decisions on the example of PJSC «Teremno Khlib». The research used scientific methods based on the dialectical method of knowledge and objective laws of economics. Economic-statistical methods, methods of analysis and modeling were used as well. The model was calculated and built using the RStudio software. According to the results of the analysis, the close influence of the volume of sales, the cost of production, sales costs and material costs at the enterprise is determined. It has been found that the most significant impact on the profit generation of PJSCs is the cost and sales. The ways of improvement of financial indicators of activity and increase of profit of the enterprise are offered. According to the results of the trend analysis, the trend is determined and the amounts of the received income are forecast for the nearest periods of time. On the example of PJSC "Teremno Khlib" the practical usefulness of determining, taking into account the influence of factors on the income of the enterprise from the point of view of accounting and analysis is demonstrated.

Keywords: *factors of influence on income, income, expenses, income analysis, income forecasting*

JEL classification: *M11, M21, C19, C53.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі відбуваються суттєві зміни в механізмі функціонування підприємств, зумовлені економічними реформами, що проводяться в країні.

Облік та аналіз повинні забезпечувати прозорість у формуванні фінансових результатів, основними складниками яких є доходи і витрати підприємства, котрі відображаються в облікових регістрах та фінансовій звітності згідно з прийнятою нормативно-правовою базою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематикою формування та аналізу доходів підприємства займалися вітчизняні науковці В. Гордополов, Н. Гордополова [1], які розглядали питання факторного аналізу результатів діяльності підприємств. Прийняття управлінських рішень на основі аналізу доходу та прибутковості висвітлювали Я. Остапенко [2], П. Морозовський, А. Браунагель [3]. І. Павлова [4] висвітлювала питання прогнозування фінансових показників

© Остапенко Я. О., Морозовський П. А., 2020

суб'єкта підприємницької діяльності. Аналізу фінансових результатів діяльності та на його основі прийняття управлінських рішень присвячено праці й зарубіжних науковців В. Гребеннікова, Е. Кулинченко [5]. Але зазначена проблематика з прикладного погляду є малодосліджуваною. Науковцями здебільшого розглядаються теоретико-методологічні аспекти обліку та аналізу фінансових результатів діяльності підприємств. При цьому практично не розглядається науковцями й використання економіко-статичних методів аналізу та прогнозування доходу.

Мета статті полягає в узагальненні чинників впливу на формування доходу підприємства, доведенні важливості їх урахування з позиції обліку та аналізу, проведенні аналізу та прогнозування доходу на прикладі ПАТ «Теремно Хліб».

Завданнями є: доведення важливості визначення чинників впливу на дохід підприємства, їх обґрунтування з позиції обліку та аналізу, застосування економіко-статистичного аналізу доходу промислового підприємства для прогнозування та прийняття оптимальних управлінських рішень.

Виклад основного матеріалу. Формування доходу підприємства може здійснюватися у різних сферах діяльності: від реалізації виробленої готової продукції, від вкладання вільних коштів на рахунки в банки, від інвестування у будівництво та ін. Доходи, які отримуються від усіх сфер діяльності підприємства, формують загальний дохід підприємства.

Під час формування доходу від операційної діяльності важливе місце займають доходи (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг). На розмір виручки від реалізації впливають:

- кількість виробленої та реалізованої продукції;
- асортимент виробництва;
- якість продукції;
- собівартість;
- рівень цін реалізації.

Кількість виробленої та реалізованої продукції має прямий вплив на розмір виручки від реалізації, тобто зі зростанням обсягів виробництва і реалізації розмір виручки, а отже, дохід, зростає. Якщо обсяг виробництва зростає у звітному періоді, а обсяг реалізації залишається незмінним, то зростають витрати, які призводять до зниження доходу у цьому звітному періоді.

Зміна асортименту в бік виробництва продукції з більшим рівнем рентабельності призводить до зростання обсягу виручки від реалізації, і навпаки.

Якщо підприємство підвищує якість продукції за рахунок зростання витрат на виробництво, то це призводить до зменшення обсягу виручки від реалізації за незмінних реалізаційних цін. Якщо ж ціни на продукцію зростають за незмінних витрат на виробництво, то це збільшує суму виручки від реалізації, а отже, і дохід підприємства.

Зниження собівартості призводить до збільшення доходу, і навпаки.

Залежно від мети підприємства на ринку можуть бути різні підходи до стратегії ціноутворення. Є три основні підходи до ціноутворення, кожний з яких може бути вибраний підприємством, – це ціноутворення на підставі стимулювання збуту, отримання прибутків та діючих законів.

Якщо підприємство вибирає стратегію стимулювання збуту, тоді воно зацікавлене у зростанні реалізації або максимізації частки на ринку, у другому і третьому випадках – у максимізації прибутку, одержанні задовільного доходу, оптимізації доходу від інвестицій або забезпеченні швидкого одержання готівкових коштів.

На формування та розмір доходу підприємства впливає облікова політика підприємства.

Практично всі елементи облікової політики підприємства певною мірою впливають на дохід підприємства, а саме:

- встановлення методів оцінки вибуття запасів;
- визначення термінів корисного використання;
- визначення ліквідаційної вартості;
- вибір методу нарахування амортизації;
- встановлення переліку і складу статей калькулювання виробничої собівартості продукції;
- встановлення переліку і витрат бази розподілу постійних і змінних загальновиробничих витрат;
- вибір методу оцінки ступеня завершеності робіт;
- вибір методу визначення резерву сумнівних боргів.

На формування доходів впливають інфляційні процеси в економіці. Згідно з П(С)БО 22 «Вплив інфляції», «підприємства мають право враховувати дію інфляційних процесів шляхом перерахунку окремих статей балансу за діючим коефіцієнтом інфляції, а також завдяки збільшенню або зменшенню корисності використання окремих активів. Результати таких перерахунків відносяться на фінансові результати діяльності через відповідне збільшення витрат або доходів» [6]. «Факти коригування показників фінансової звітності з урахуванням коефіцієнту інфляції повинні бути наведені у Примітках до річної фінансової звітності» [7]. Проте практичне використання перерахунків стримується через відсутність відповідної методики розрахунку показників, узгодженої з податковим законодавством.

Вплив непрямих податків на фінансову діяльність підприємств є досить значним та складним, а також недостатньо вивченим економістами. Непрямі податки включаються до ціни реалізації, а отже, відбувається зростання цін, що може негативно впливати на обсяги виробництва і реалізації продукції, а це, своєю чергою, може призвести до зниження доходів підприємства.

Під час визначення фінансового результату діяльності показники сум одержаних доходів зменшуються на суму ПДВ і акцизного збору.

До зовнішніх чинників, які суттєво впливають на формування доходів, належать економічні, соціальні та політичні фактори, які відбуваються в країні та не залежать від самого підприємства.

Планування, прогнозування та бюджетування доходів та діяльності підприємства у цілому поліпшують організацію його роботи.

Аналіз доходів підприємства має велике значення в системі загальної оцінки роботи суб'єкта господарювання.

Аналіз доходів проведемо за матеріалами ПАТ «Теремно Хліб», використовуючи економіко-статистичні методи. Розрахунки і побудова моделі здійснюватимуться за допомогою програмного продукту RStudio.

Під час побудови моделі будемо досліджувати показник загальних доходів підприємства (табл. 1).

Для подальшого аналізу виберемо декілька показників, що безпосередньо мають вплив на формування прибутку підприємства: обсяг реалізації продукції, собівартість продукції, витрати на збут та матеріальні витрати (табл. 2).

Отриманий результат зображено на рис. 1.

За розрахунками отримали рівняння регресії:

$$У= 8552,2+1,67x_1-0,43x_2-1,75x_3+0,25x_4.$$

З даного рівняння можемо зробити такий висновок:

• за зростання обсягів реалізації продукції на 1 тис грн загальний дохід підприємства збільшиться на 1,67 тис грн;

• зростання собівартості продукції на 1 тис грн призведе до зменшення доходів підприємства на 0,43 тис грн;

• зростання витрат на збут на 1 тис грн призведе до зменшення доходів підприємства на 1,75 тис грн;

• зростання матеріальних витрат на 1 тис грн призведе до збільшення доходів підприємства на 0,25 тис грн.

Коефіцієнт детермінації становить 0,9886, це означає, що результативна ознака на 98,86% залежить від факторів моделі і лише на 1,14% від показників, не включених у модель, включаючи похибку.

Оскільки значення критерій Фішера більше за табличне $F_{розрах.}>F_{табл.}$, це означає, що модель адекватна.

```
Coefficients:
                   Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
(Intercept)        8552.1923 10159.4948   0.842  0.43830
amount                1.6696     0.3732   4.473  0.00656 **
cost                 -0.4279     1.0145  -0.422  0.69070
selling.expenses     -1.7448     0.6345  -2.750  0.04032 *
material.expenses     0.2509     0.9888   0.254  0.80976
---
Signif. codes:  0 ‘***’ 0.001 ‘**’ 0.01 ‘*’ 0.05 ‘.’ 0.1 ‘ ’ 1

Residual standard error: 7235 on 5 degrees of freedom
Multiple R-squared:  0.9886,    Adjusted R-squared:  0.9794
F-statistic: 108.2 on 4 and 5 DF,  p-value: 4.836e-05
```

Рис. 1. Багатофакторна модель (RStudio)

Джерело: розраховано авторами

Таблиця 1

Доходи ПАТ «Теремно Хліб» за 2009–2018 рр.

Рік	Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис грн	Інші доходи, тис грн	Загальні доходи,тис грн
2009	65616	31756	97372
2010	70093	49993	120086
2011	79386	5166	84552
2012	81175	18601	99776
2013	80941	14761	95702
2014	99860	6249	106109
2015	154551	6802	161353
2016	182654	3594	186248
2017	203123	6750	209873
2018	228742	3911	232653

Джерело: зведено авторами за [8]

Таблиця 2

Показники ПАТ «Теремно Хліб» за 2009–2018 рр.

Рік	Загальний дохід, тис грн	Обсяг реалізованої продукції, тис грн	Собівартість продукції, тис грн	Витрати на збут, тис грн	Матеріальні витрати, тис грн
	Y	X_1	X_2	X_3	X_4
2009	97372	73485,6	51374	10446	40258
2010	120086	81390,7	53579	10362	43475
2011	84552	78198	57085	17644	48781
2012	99776	80273,4	55789	20184	47648
2013	95702	78761,4	52930	22203	45965
2014	106109	95721	66690	26396	50152
2015	161353	144877	99457	38208	87508
2016	186248	166740	118805	45792	101201
2017	209873	198406	121975	58115	104228
2018	232653	205784	138129	70835	115227

Джерело: зведено авторами за [8]

Для визначення взаємозв'язку між факторами, побудуємо кореляційну матрицю (рис. 2).

За результатами кореляційної матриці маємо таке: між усіма факторами існує тісний прямий зв'язок, на що вказують отримані значення (>0,8).

Наступним методом аналізу виберемо аналіз часових рядів. За допомогою даного аналізу спрогнозуємо дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ПАТ «Теремно Хліб» на наступні два-три роки (табл. 3).

Згідно з таблицею, побудуємо точкову діаграму розподілу чистого доходу від реалізації відносно заданого періоду та плінію тренду, яка відобразить тенденцію отримання доходу. Найбільш оптимальною для даної тенденції є експоненційна лінія тренду, за якої $R^2 = 0{,}921$ (рис. 3).

За допомогою рівняння, відображеного на рис. 4, спрогнозуємо обсяг доходу на наступні три роки:

$$y_{2019} = 48740e^{0.151*11} = 256595$$

$$y_{2020} = 48740e^{0.151*12} = 298419$$

$$y_{2021} = 48740e^{0.151*13} = 347060$$

Результати прогнозування відображено в табл. 4.

Аналіз показав, що доходи мають тенденцію до збільшення, яка збережеться до 2021 р.

Висновки. Таким чином дохід залежить від багатьох чинників. Під час здійснення фінансово-господарської діяльності всі ці чинники знаходяться у тісному взаємозв'язку і взаємозалежності. Доведено важливість урахування чинників впливу з позиції обліку та аналізу,

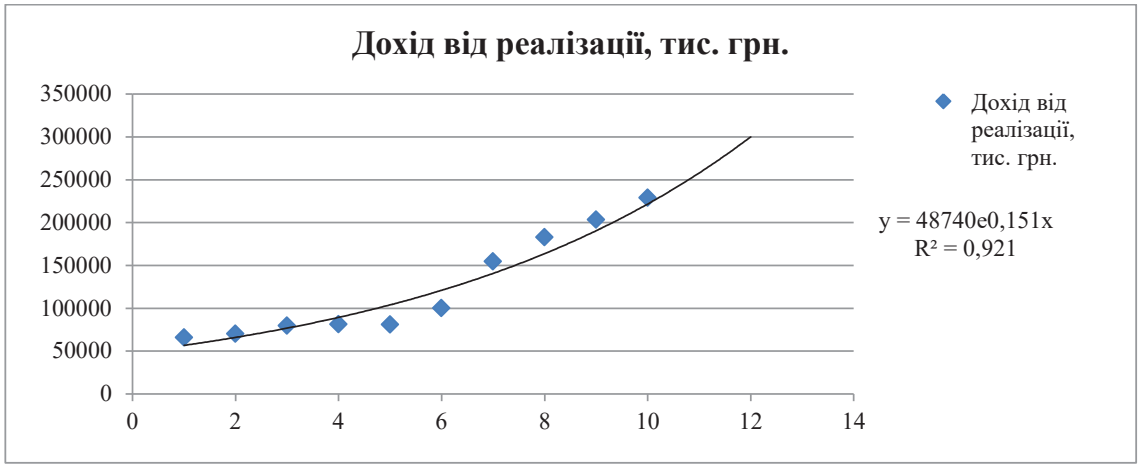

Рис. 2. Кореляційна матриця (RStudio)

Джерело: розраховано авторами

```
> y<- t$income
> X0 <- model.matrix(data=t, income ~0+amount+ cost+ selling.expenses+ material.expenses)
> cor(X0)
                    amount      cost selling.expenses material.expenses
amount           1.0000000 0.9877847        0.9785277         0.9837253
cost             0.9877847 1.0000000        0.9654772         0.9962107
selling.expenses 0.9785277 0.9654772        1.0000000         0.9633042
material.expenses 0.9837253 0.9962107        0.9633042         1.0000000
> |
```

Рис. 3. Тенденція зміни обсягу доходів за 2009–2021 рр.

Таблиця 3

Дохід від реалізації продукції ПАТ «Теремно Хліб» за 2009–2018 рр.

Рік	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
t	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Дохід	65616	70093	79386	81175	80941	99860	154551	182654	203123	228742

Джерело: зведено авторами за [8]

Таблиця 4

Дохід від реалізації ПАТ «Теремно Хліб» на 2018–2021 рр.

Рік	..	2018	2019	2020	2021
t	..	10	11	12	13
Дохід, тис грн	..	228742	256595	298419	347060

проведено аналіз фінансових результатів діяльності ПАТ «Теремно Хліб», за результатами якого визначено, що впливовими показниками на чистий дохід є обсяг реалізованої продукції, собівартість продукції, витрати на збут та матеріальні витрати. Проведення заходів щодо зменшення витрат та нарощення обсягів виробництва і реалізації продукції, цінової політики й постійного моніторингу ринку сприятиме збільшенню доходу, отже, й прибутковості підприємства. Це підтвердив й аналіз тенденції та прогнозування отримання доходу на підприємстві на найближчі періоди часу. Зміст статті відкриває можливості для подальших досліджень. Так, наприклад, на основі виявлених чинників впливу за допомогою факторного аналізу можливе більш детальне дослідження впливу кожного фактору, а також вплив інших, менш вагомих чинників.

Список використаних джерел:

1. Гордополов В., Гордополова Н. Застосування факторного аналізу при оцінці фінансових результатів діяльності підприємства. *Економічний аналіз.* 2011. Вип. 8. Ч. 2. С. 95–98.
2. Остапенко Я.О. Доходи готельного господарства крізь призму статистики. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 2(176). С. 329–337.
3. Остапенко Я.О., Морозовський П.А., Браунагель А.В. Прийняття управлінських рішень через призму економіко-статистичного аналізу доходу. *Modern Economics*. 2019. № 14(2019). С. 218–224.
4. Павлова І.В. Прогнозування фінансових показників як елемент планування розвитку діяльності підприємства. *Логістика*. 2014. № 690. С. 752–755.
5. Гребенникова В.А., Кулинченко Е.А. Упрощенный метод оценки финансовой устойчивости предприятия. *Новая наука: Проблемы и перспективы*. 2015. № 1(1). С. 179–182.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 «Вплив інфляції» від 14.03.2017. *Законодавство України*. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99.
7. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник. Житомир : Рута, 2013. 726 с.
8. Приватне акціонерне товариство «Теремно Хліб». URL : https://smida.gov.ua/db/participant/05509694 (дата звернення: 01.02.2020).

References:

1. Ghordopolov, V., Ghordopolova, N. (2011). Zastosuvannja faktornogho analizu pry ocinci finansovykh rezuljtativ dijaljnosti pidpryjemstva. [The use of factor analysis in evaluating the financial results of the enterprise]. *Ekonomichnyj analiz*, vol. 2, no. 8, pp. 95-98.
2. Ostapenko, Ya. O. (2016). Dokhody hotel'noho hospodarstva kriz' pryzmu statystyky. [Hotel revenues through the prism of statistics]. *Aktual'ni problemy ekonomiky*, vol. 176, no. 2, pp. 329-337.
3. Ostapenko, Ya. O., Morozovskyi, P. A., Braunahel A. V. (2019). Pryiniattia upravlinskykh rishen cherez pryzmu ekonomiko-statystychnoho analizu dokhodu. [Management decision-making through the lens of economic and statistical analysis of income]. *Modern Economics*, vol. 14, pp. 218-224.
4. Pavlova, I. V. (2014). Proghnozuvannja finansovykh pokaznykiv jak element planuvannja rozvytku dijaljnosti pidpryjemstva. [Forecasting financial indicators as an element of planning the development of the enterprise]. *Loghistyka,* vol. 690, pp.752-755.
5. Ghrebennykova, V. A., Kulynchenko, E. A. (2015). Uproshhennij metod ocenky fynansovoj ustojchyvosty predpryjatyja. [A simplified method of assessing the financial stability of an enterprise]. *Novaja nauka: Problemi y perspektyvi*, vol. 1, no. 1, pp. 179-182.
6. Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 22 «Vplyv infliatsii»: vid 14.03.2017. [Accounting Regulation (Standard) 22 «Impact of Inflation»: 14.03.2017] *Zakonodavstvo Ukrainy: baza danykh. Available at:* URL:http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99 (accessed 03.03.2020).
7. Butynets F.F. (2013). Bukhhalterskyi finansovyi oblik: pidruchnyk. [Accounting Financial: A Textbook]. Zhytomyr: PP “Ruta”. (in Ukrainian)
8. Pryvatne aktsionerne tovarystvo «Teremno Khlib». [Teremno Bread Private Joint Stock Company]. Available at: https://smida.gov.ua/db/participant/05509694 (accessed 01.02.2020).